Arkæologisk Forum

Nr. 42
2020

Særtryk

Indhold

Leder

Redaktionen 1

Midt i en (ned)brydningstid

Spejlinger: Fragmentet og det arkæologiske

Redaktionen 3

Spejlinger
Fragmentet og det arkæologiske

Lone Claudi-Hansen* 5

Ræk mig hammeren
Om keramik, kompensation og klassificering

Anna Severine Beck* 11

Hus eller ej?
Refleksioner over det arkæologiske hus

Karl Hjalte Raun Maack* 17

Refleksioner omkring det arkæologiske
– perspektiver omkring digital data

Artikel

Mette Palm 23

Drømmen er at blive arkæolog
Erhvervspraktik for 8.-9. klasse på aarkæologiske museer

Konferenceindtryk

Jakob Schlein Andersen 31

Datering af jernalderens huse
Indtryk fra en debatdag om AMS-dateringer, hustypologi og bebyggelsesudvikling med udgangspunkt i jernalderhuse

Replik

Kristian Kristiansen 37

The future of Nordic TAG?
Every new generation of archaeologists defines its own needs

Uddannelse

Rasmus Holst Nielsen 37

Arkæologer på barrikaden for overlevelse som fag

*Fagfællebedømt artikel
* Peer reviewed Paper

af Mette Palm, museumsinspektør (arkæologi og skoletjeneste), Museum Nordsjælland

Drømmen er at blive arkæolog

Erhvervspraktik for 8.-9. klasse på arkæologiske museer

Museerne får en del henvendelser om muligheden for at komme i erhvervspraktik som arkæolog, men det fungerer ikke altid optimalt. Praktikanten er ofte genert og får derfor ikke altid spurgt om det, der er vigtigt, og arkæologen bruger en masse arbejdstid uden at vide, om praktikanten har fået en fornemmelse af, hvad et arkæologisk job indebærer. Derfor valgte Museum Nordsjælland at gentænke konceptet. Vi samler nu et hold på 10 praktikanter én uge hvert år, hvor de følger et gennemtænkt forløb, der præsenterer praktikanterne for forskellige sider af at være arkæolog og arbejdet på et museum. Det har vist sig at være en fordel for begge parter.

Vi er nok mange, der har prøvet det. En historie-interesseret skoleelev kontakter museet for at komme i erhvervspraktik som arkæolog, og uden nævneværdig forberedelse står man på en udgravning med en ukendt, genert 15-årig og prøver at få ugen til at forløbe på bedste vis med lidt undervisning og egen udgravning. Ofte står arkæologen (og sikkert også praktikanten) tilbage med en utilfredsstillende oplevelse, hvor man ikke helt føler, at praktikanten har lært nok om det at arbejde som arkæolog på et museum. Hvis dette gentager sig flere gange om året, så er der basis for at tænke nyt.

Det var den konklusion, Museum Nordsjælland kom til for nogle år siden – erhvervspraktikken fungerede ikke hensigtsmæssigt hverken for praktikanterne eller for arkæologerne, og det var dyrt i arbejdstimer. Vi valgte derfor at flytte ansvaret for erhvervspraktikken over i skoletjenesten, samle alle praktikanterne i én enkelt uge og udarbejde et egentligt praktikforløb. Denne løsning viste sig at være den helt rigtige for et mindre, lokalhistorisk museum som vores.

Artiklen er skrevet på baggrund af de erfaringer, jeg har gjort med museets praktikforløb de sidste fire år, og de overvejelser, som ligger bag. Jeg har i mange år arbejdet som arkæolog på museet og sideløbende med dette haft ansvaret for udvikling og afholdelse af de arkæologiske undervisningstilbud i museets skoletjeneste. Desuden er 32 praktikanters evaluering af deres praktikforløb inddraget i artiklen.

Erhvervspraktik imellem skole og museum

Udarbejdelsen af et egentligt praktikforløb gav anledning til en række overvejelser omkring, hvad der er væsentligt for praktikanterne: hvad skal de bruge praktikopholdet til, og hvordan kan oplevelsen blive bedre og mere lærerig. Derudover skulle praktikforløbet være nemmere at afholde for den arkæologiske afdeling, ligesom det meget gerne måtte blive mere tidseffektivt.

Alle skoleelever fra 0.-9. klasse skal løbende undervises i emnet Uddannelse og job, som ifølge Danmarks Læringsportal er et obligatorisk emne på lige fod med Færdselslære og Sundheds- og seksualundervisning[1]. Formålet med emnet Uddannelse og job er, at eleverne skal "opnå kompetencer til at træffe karrievalg på baggrund af egne ønsker og forudsætninger, forståelse for betydningen af livslang læring samt alsidig viden om uddannelses- og erhvervsmuligheder."[2]. Erhvervspraktik indgår som et væsentligt element i undervisningen. Præcis som indenfor alle andre fag i skolen, er der forskellige kompetencer, færdigheder og viden, som eleverne skal have opnået efter hhv. 3., 6. og 9. klassetrin – det der kaldes Faglige Mål. Kompetencemålene er bindende, mens færdigheds- og vidensmål er vejledende (se Figur 1).

Det er naturligvis ikke det enkelte museums ansvar at sikre, at praktikanterne får dækket deres behov for viden indenfor emnet, men det kan alligevel være en god inspiration at have Faglige Mål i baghovedet, hvis man sammensætter et praktikforløb, da flere

Kompetence område	Kompetence mål	Færdigheds- og vidensmål					
Personlige valg	Eleven kan træffe karrierevalg på baggrund af egne ønsker og forudsætninger	**Mine mål**		**Mine muligheder**		**Mine valg**	
		Eleven kan formulere personlige mål for uddannelse, job og karriere	Eleven har viden om egne ressourcer, forudsæt-ninger og karriere-ønsker	Eleven kan koble egne mål med uddannelses-, job- og karriere-muligheder	Eleven har viden om uddannelses-, job- og karriereveje i forhold til ønsker og forudsæt-ninger	Eleven kan træffe begrundede valg af uddannelse i et job- og karriere-perspektiv	Eleven har viden om sammenhæng mellem karriereveje, personlige værdier, interesser og færdigheder
Fra uddannelse til job	Eleven kan vurdere sammenhænge mellem uddannelser og erhvervs- og jobmuligheder	**Fra uddannelse til job**		**Information**		**Uddannelse- og jobkendskab**	
		Eleven kan redegøre for mulige sammen-hænge mellem uddannelse og job	Eleven har viden om uddannelses-veje og senere jobmuligheder lokalt, nationalt og internationalt	Eleven kan vurdere information om uddannelse og job	Eleven har viden om kildekritisk informations-søgning om uddannelse og job	Eleven kan vurdere muligheder i uddannelser, job og former for iværksætteri	Eleven har viden om indhold og krav i uddannelser og job og forudsætning er for iværksætteri
Arbejdsliv	Eleven kan vurdere sammenhænge mellem egne valg og forskellige vilkår i arbejdsliv og karriere	**Arbejdsvilkår**		**Arbejdsmarked**		**Arbejdsliv**	
		Eleven kan vurdere forhold i arbejdsliv med betydning for valg af uddannelse og job	Eleven har viden om rammer, betingelser og muligheder for ansatte, selvstændige og iværksættere	Eleven kan vurdere betydning af vilkår og forandringer på arbejds-markedet	Eleven har viden om et foranderligt arbejds-marked	Eleven kan vurdere betydningen af livslang læring og innovation i arbejdsliv og karriere	Eleven har viden om livslang læring og innovation i arbejdsliv og karriere

Figur 1. Fælles Mål for emnet Uddannelse og job i grundskolen. De blå/grå felter angiver de bindende kompetenceområder og kompetencemål. De grønne felter angiver vejledende færdigheds- og vidensmål.
Efter Fagformål for emnet Uddannelse og job[3]

elementer er relevante for praktikanterne[4]. De er nemlig ofte meget bevidste om, at de står overfor at skulle vælge ungdomsuddannelse og dermed også den karriereretning, de vil gå senere.

I museets praktikforløb har jeg bl.a. skelet til følgende Færdigheds- og vidensmål: Mine mål, Mine valg, Uddannelse og jobkendskab samt Arbejdsmarkedet. Jeg kommer rundt om en lang række af arkæologens arbejdsopgaver, studiet, jobmulighederne etc. for at understøtte erhvervspraktikkens faglige mål: at give skoleelever mulighed for at afprøve en drøm eller ide om at blive arkæolog i praksis og finde ud af, om det er deres fremtidige karrierevej.

Der bliver fulgt op på praktikopholdet både i skolen og hos den lokale UU-vejledning (Ungdommens Uddannelses-vejledning). Praktikstedet bliver f.eks. bedt om at evaluere hver enkelt praktikant efter endt praktik-ophold. Det er en elektronisk evaluering, hvor fortrykte spørgsmål og svarmuligheder om bl.a. elevens evner for arbejdet, engagement etc. gør det nemt og hurtigt at udfylde evalueringen. Erhvervspraktikken og evalueringen danner efterfølgende grundlag for en studie- og erhvervsvejledningssamtale, som UU-vejlederen har med eleven. At komme i erhvervspraktik er altså ikke udelukkende for sjov. Det forpligtiger både praktikant og praktiksted.

Man skal være temmelig ihærdig, hvis man vil vide præcis hvilke regler, der gælder for praktiksteder, og hvilke forventninger der eksisterer. Som (nyt) praktiksted kunne man godt bruge en hjemmeside med gode råd, tydelig vejledning og relevante links for praktiksteder. Bedste bud på en miniguide er på Børne- og Undervisningsministeriet hjemmeside, hvor man på siden "Erhvervspraktik i folkeskolen" finder forskellige links[5], f.eks. pjecen "Gør unge klogere på deres kommende arbejdsliv"[6]. På UddannelsesGuiden finder man "Erhvervspraktik i 8. og 9. klasse", som bl.a. omtaler hvilke typer arbejde eleverne må udføre[7].

Jeg mener, at man som praktiksted som minimum skal have sat sig ind i:

- hvad praktikanterne skal opnå med deres praktik[2]
- Arbejdstilsynets regler for erhvervspraktik[8]
- Statens erstatningsordning[9]

Erhvervspraktik på Museum Nordsjælland – fire nye tiltag

Som nævnt i indledningen syntes vi på Museum Nordsjælland ikke, at det fungerede særlig godt at have erhvervspraktikanter enkeltvis: de var ofte generte og spurgte ikke ind til ret meget om faget, og arkæologerne syntes tit, at det var svært at beskæftige dem hele ugen. Desuden var det dyrt i arbejdstimer. Derfor ville vi prøve noget nyt.

Første beslutning var at samle alle praktikanter i én enkelt uge. Det åbnede op for, at vi kunne bruge ressourcer på at tilrettelægge et gennemtænkt praktikforløb, som kunne bruges igen og igen. Og selvom afviklingen af selve praktikforløbet er omfattende, bruger museet nu mindre arbejdstid på praktikopholdene, da der det meste af tiden kun skal én medarbejder til 8-10 praktikanter.

Anden beslutning var at lade en fast instruktør stå for al planlægning, kontakt med praktikanter og forældre samt gennemførelse af ugen. Det giver både praktikanter og forældre en sikkerhed at vide, hvem de skal kontakte, og hvem der står for praktikken. For museet/afdelingen er det nemt, når man altid ved, hvem der skal besvare mail med forespørgsler, ligesom al planlægning og gennemførelse hvert år kører uden de store problemer. Selvfølgelig skal instruktøren være en uddannet arkæolog, som troværdigt og ud fra egne erfaringer kan svare på elevernes spørgsmål om faget, uddannelsen og jobsituationen, men det bør også være en person, som kan lide at undervise og formidle til unge.

Tredje beslutning var at samle et lille hold på ca. 10 praktikanter, som hurtigt kunne lære hinanden at kende og forhåbentlig blive mere trygge ved situationen. Dette tiltag har vist sig at gå over al forventning. Godt nok siger ingen en lyd mandag formiddag, men til frokost letter stemningen betydeligt og tirsdag morgen taler de fleste med hinanden om praktikken, interesser, venner osv. Og når de taler med hinanden, spørger de om mere, hvilket gør det meget lettere for instruktøren at fortælle om faget, jobbet og museet. Hvis flertallet af praktikanterne taler sammen, bliver oplevelsen meget bedre og givende for alle parter, selv de generte.

Højt humør tirsdag eftermiddag.
Foto: Museum Nordsjælland

Fjerde beslutning var at lade praktikanterne skrive en ansøgning for at komme i betragtning til en plads på praktikholdet.

Kun praktik i uge 40

Ingen af Museum Nordsjællands tre tilskudskommuner har erhvervspraktik i de samme uger, og selv indenfor den enkelte kommune kan den ligge i forskellige uger. Derfor kunne vi lægge praktikugen, som det passede arkæologerne bedst. Valget faldt på uge 40, fordi vejret er "realistisk" uden at være for barskt, ligesom der ofte er en igangværende udgravning, som praktikanterne kan deltage i. Desuden passer det ind i de øvrige aktiviteter på museet.

Selvom resten af klassen skal i praktik på et andet tidspunkt, har jeg endnu ikke oplevet, at en motiveret elev har fået afslag fra skolen til at komme i praktik udenfor den skemalagte uge. Sandsynligvis fordi eleverne i 8. og 9. klasse har ret til at komme i erhvervspraktik som en del af arbejdet med emnet Uddannelse og job[7], men også fordi det bliver prioriteret ude på skolerne. Andre arbejdspladser som f.eks. militæret og sygehusene tager også kun praktikanter i bestemte uger, så det er ikke et ukendt fænomen.

Annoncering

Jeg har valgt at sende en mail med tilbuddet om erhvervspraktik til UU-vejledningerne i vores tilskudskommuner, så de er klar over, at det eksisterer og kan sende det til interesserede elever. Desuden lægger vi et opslag på museets hjemmeside[10], hvor de fleste praktikanter selv finder det. Som en del af deres forberedelser til erhvervspraktikken, opfordres eleverne nemlig til selv at søge efter et praktiksted på nettet. Derfor får Museum Nordsjælland også henvendelser fra interesserede elever fra andre dele af Sjælland. Naturligvis fra København, som ikke ligger så langt væk, men der har også været henvendelser fra fjerne steder som Odsherred og Lolland.

I opslaget har vi forsøgt at gøre det klart, hvad *museet* forventer af praktikanterne (engagerede praktikanter med gå-på-mod og godt humør, som brænder for at prøve kræfter med arkæologien), og hvad *de* kan forvente af et praktikophold (deltagelse i udgravning, indføring i jobbet som arkæolog og indblik i arbejdet på et lokalmuseum). Og de får en deadline til den ansøgning, de selv skal skrive for at komme i betragtning.

Realistisk vejr i starten af oktober.
Foto: Museum Nordsjælland

Ansøgningen

At skrive en "jobansøgning", mener jeg, er en del af den læring, som museet kan bidrage med i forhold til emnet Job og uddannelse. Jeg forventer naturligvis ikke en professionel ansøgning, men derimod at det er en ansøgning, som afspejler det unge menneske, der har skrevet den. Ansøgningen giver dermed også mulighed for at udvælge deltagere, som virkelig har lyst til at deltage.

Da det er første gang, de fleste prøver at skrive en "jobansøgning" er der lavet forslag til, hvad eleverne skal skrive i deres ansøgning[11]. De fleste praktikanter har været glade for at skrive en ansøgning, for "Man lærer hvordan man gør det så man ved det til en anden gang", som Magne skriver i sin evaluering af praktikforløbet. Flere fremhæver også, at det fik dem til at tænke over, hvorfor de gerne ville i praktik som arkæolog. Forbavsende mange skriver i evalueringen, at de med ansøgningen vidste, at praktikken var mere seriøs og "… det bliver et hold som gerne vil" (Sarah).

Især praktikanternes refleksion over årsagen til, de vil være arkæolog, og opfattelsen af, at praktikken bliver taget seriøst af museet, mener jeg er en væsentlig grund til, at man skal benytte denne fremgangsmåde.

Alle ansøgere få straks tilsendt en "tak for din ansøgning, du hører nærmere" mail, som var det en rigtig jobansøgning, og først dagen efter ansøgningsfristen får eleverne besked om de har fået en praktikplads eller ej. De elever, som har fået tilsagn, får desuden en række praktiske oplysninger om mødested, sikkerhedssko etc.

Endelig får de besked om, at *ingen* kan starte i praktikken uden en godkendt erhvervspraktikaftale fra UU-vejlederen, hvorfor de straks skal gå i gang med godkendelsesproceduren.

Erhvervspraktikaftalen

Det største minus ved at samle et helt hold er, at der bliver temmelig meget papirarbejde på en gang, hvor man er afhængig af svar fra 10 x elever og forældre, skolen og UU-vejlederen. Papirarbejdet handler alt sammen om *Erhvervspraktikaftalen*, som – underskrevet og godkendt på rette vis – også fungerer som ansvars- og ulykkesforsikring (Statens erstatningsordning[9]) af eleven under praktikken. Det er altså et ret vigtigt stykke papir, som museet skal have i hus, inden praktikken starter.

Først trin i godkendelsen af erhvervspraktikaftalen er, at hhv. elev og forældre samt museet udfylder aftalens felter til kontaktoplysninger, krav om sikkerhedssko, mødetid første dag mv. ligesom alle tre parter skal underskrive. Det kræver af og til, at aftalen skal sendes flere gange frem og tilbage før denne del er korrekt.

Andet trin er, at eleven afleverer den udfyldte og underskrevne erhvervspraktikaftale til sin klasselærer, der skal godkende praktikken – evt. også at eleven kan få fri fra normal undervisning.

Tredje trin er UU-vejlederen, som får erhvervspraktikaftalen med alle underskrifter og stempler og på den baggrund udfærdiger en officielt godkendt erhvervspraktikaftale, som til slut sendes til museet.

Alt dette tager tid. Det har vist sig, at mange elever undervurdere, hvor lang tid det tager at få erhvervspraktikaftalen endeligt godkendt. De er bl.a. længe om at få papirerne underskrevet på museet og afleveret til læreren. Det kan derfor være nødvendigt at rykke praktikanten for den underskrevne aftale i ugen op til praktikken. Det er naturligvis ikke sjovt at få en mail med beskeden om, at man ikke kan starte i praktik, hvis ikke museet modtager en underskrevet erhvervspraktikaftale senest på fredag. Det er imidlertid også "vigtigt at lære at smøleri kan have konsekvenser", som en mor engang grinende fortalte, og hidtil har alle praktikanter nået at få aftalen i hus.

Når alle formalia er i orden, kan praktikanterne få deres ugeprogram med aktiviteter, mødesteder og -tider, en liste over hvad de skal medbringe de enkelte dage og en deltagerliste.

Praktikugen – et tætpakket forløb

Ugen har stort set været opbygget på samme måde i de forløbne fire år, men der har løbende været flere justeringer på basis af elevernes afsluttende evaluering og de undervisningsmuligheder eller vejrmæssige udfordringer, der kan opstå det enkelte år. Det er bedst, hvis der er et logisk flow i aktiviteterne, så det fremgår i hvilken rækkefølge arkæologernes arbejdsopgaverne normalt sker. Små oplæg om at læse til arkæolog og jobmuligheder, konservatorens arbejde, udstillinger etc. kan med fordel fordeles jævnt ud over ugen, så der hele tiden er en passende blanding af praktisk arbejde og lidt teoretisk. Oplæggene er desuden rigtig gode til at fylde lidt ekstra tid ud med.

Udgravning

Udgravning er en klassisk aktivitet, som alle glæder sig til at prøve, men slet ikke i så lang tid som jeg oprindelig troede. Det første år var praktikholdet på udgravning i tre dage, og det syntes de fleste ifølge evalueringen var for langt og for hårdt. De sidste tre år har jeg derfor skåret udgravningen ned til to dage, hvilket størstedelen af praktikanterne (78%) i evalueringen finder er passende: "Man fik et godt indblik i, hvad det vil sige at være på udgravning" (Signe) og "Den [udgravningen] var passende, fordi man kunne nå tilpas meget, og så var der også tid til at være på museet" (Karla). Der er dog stadig flere (18%), som synes, at to dage er for langt, primært fordi "Det blev bare lidt kedeligt til sidst" (Vena).

Alle synes, det er sjovest, når man finder noget. To gange har praktikholdet gravet på en jernalder- eller bronzealderboplads, men i de perioder er mængden af genstande på lokaliteterne sjældent stor i Nordsjælland. Praktikanterne fandt derfor ikke ret mange genstande. Det var især de to år, at nogle praktikanter synes, det blev for kedeligt. Min erfaring er, at et lille udsmidslag fra neolitikum, som måske ellers ikke ville blive udgravet, er godt til praktikanternes udgravning, da der er masser af flint, trækul og keramik, som måske har ornamentik. Ofte er det helt fint, når alle praktikanterne sidder nær hinanden og kan snakke.

Nogen kan synes, at der er for meget snak, og kan have glæde af at blive flyttet til en nærliggende grube, hvor der er mere roligt. Man må spørge, hvad de har mest lyst til.

Det er naturligvis bedst, hvis praktikholdet kan deltage på en igangværende udgravning, da det giver et indtryk af alle de forskellige arbejdsprocesser, som foregår: muldafrømning (på sikker afstand), vandsoldning, opmåling med GPS, tegning af profiler osv. For de fleste er det meget overraskende, hvor alsidigt arkæologernes arbejde er, og hvor mange forskellige discipliner, der er involveret i den kulturhistoriske tolkning. At komme til en afsluttet udgravning, hvor der er blevet gemt et par affaldsgruber til praktikholdet er ikke helt den samme oplevelse.

Jeg forsøger at lægge de to dages udgravning i starten af ugen, da vi så kan bruge praktikanternes fund til den næste aktivitet. Derfor bliver alle fund – inkl. natursten – taget med hjem. Også for at forhindre, at de kommer til at kassere mudderdækkede genstande i felten.

Fundvask

Vask af egne fund fra udgravningen er et stort hit. Praktikanterne bliver linet op med hver sin vaskebalje, opvaskebørster og sigter i museets lille fundvask, og så er det bare at gå i gang fra en enden af. Fundene lægges op i kategorier på en tørrebakke: keramik, flint, sten, trækul, knogler. Undervejs gennemgår praktikanten sine fund sammen med instruktøren, som fortæller hvad man skal se efter (eks. slagbuler og retouche, magring i keramik og brændte knogler), hvad der kan smides ud, hvad skal der stå på fundposen osv. Der bliver sendt mange billeder af afslag hjem til mor, og har man ornamenteret keramik, stimler de andre sammen for at se. Hvis der er risiko for et magert udbytte på udgravningen, plejer jeg at have nogle uvaskede fund i baghånden.

At vaske det, man selv fandt på udgravningen, er et hit.
Foto: Museum Nordsjælland

Detektorkursus

Vi er så heldige at have tre engagerede detektorførere, som hvert år kommer og holder et endags detektorkursus for praktikanterne. De indleder med et foredrag om, hvordan detektoren virker, skrevne og uskrevne reglerne for hvor man må gå med detektor og danefæ. Her får praktikanterne også udleveret artiklen om DIME, som blev bragt i Arkæologisk Forum nr. 39 (Dobat et. al. 2019: 3-12). Det kunne jo være, at nogen efterfølgende fik lyst til at gå med detektor på egen hånd.

Ude i felten deles praktikanterne i hold, der alle får tilknyttet en af instruktørerne, som har medbragt deres egen detektor. Desuden er der altid et par elever, som selv har en detektor, som de måske kan finde ud af at bruge. På den måde får de fleste rig mulighed for at gå med detektoren, grave nogle gamle søm op og dokumentere fundene med mobilfoto med GPS-koordinater tilknyttet. Detektorkurset bliver modtaget meget forskelligt, lige fra ”Det var sjovt fordi det har jeg altid ville prøve” (Asta) til ”Syntes det var kedeligt. For jeg syntes de sagde nogle ligegyldige ting og blev ikke klogere på hvordan man brugte en” (Ida). Evalueringen viser, at langt de fleste (65%) satte kryds i ”Godt at prøve” om detektorkurset generelt, men der var også 25% som valgte det lidt mere forbeholdne svar ”Fint nok”.

Detektorkurset bliver modtaget meget forskelligt, lige fra ”Det var sjovt fordi det har jeg altid ville prøve” (Asta) til ”Syntes det var kedeligt. For jeg syntes de sagde nogle ligegyldige ting og blev ikke klogere på hvordan man brugte en” (Ida). Evalueringen viser, at langt de fleste (65%) satte kryds i ”Godt at prøve” om detektorkurset generelt, men der var også 25% som valgte det lidt mere forbeholdne svar ”Fint nok”.

I forhold til at bruge næsten en hel dag på detektorkurset svarede seks praktikanter (19%) at de fandt detektorkurset for langt (primært med bemærkninger om, at det var det teoretiske), mens 20 praktikanter (65%) fandt længden passende (primært med tilhørende bemærkninger om, at de "så nåede at prøve det"). Kun 5 praktikanter (16%) mente, at kurset var for kort bl.a. med begrundelsen "… der var mere jord at søge på…" (Samuel). Her var et par detektorførere iblandt.

Erfaringerne med detektorkurset er, at praktikanterne er glade for at prøve at bruge en detektor og få lidt generelt af vide om detektorbrug, men at de ikke har brug for et egentlig foredrag om emnet. Det bliver meget hurtigt bliver for abstrakt og dermed for kedeligt for de fleste, hvis de ikke er interesseret i detektoren i forvejen. I felten har de fleste brug for en del praktisk vejledning, for de synes, det er ret svært at gå med detektoren. Endelig skal man ikke lave dagen for lang.

Små oplæg

Nu består arkæologi og museumsarbejde jo af andet end udgravning, fundvask og detektorbrug, så der er også små oplæg på ½-1 time i løbet af ugen, hvor andre kollegaer bl.a. fortæller om at være konservator, hvorfor en udstilling ser ud som den gør og hvilke overvejelser man gør sig, mulighederne for at blive amatørarkæolog, udsigterne til at få et fast job som arkæolog, og hvad man tjener.

En ting, som jeg vil fremhæve, er et oplæg om arkæologistudiet med information om hvilken ungdomsuddannelse skal man bruge, hvorfor vælger man at blive arkæolog, hvilke typer arkæolog er der, og hvordan er det at studere? Det er valg, som praktikanterne typisk står overfor om ½ år, og det interesserer dem virkelig meget. Jeg har været så heldige, at museet de sidste par år har haft et hold arkæologistuderende fra Saxo-instituttet i praktik samtidig med praktikugen. Når det er rigtige universitetsstuderende, der sætter sig ned og fortæller om deres studievalg, og hvordan det er at læse på universitetet, så bliver der lyttet koncentreret, og der kommer masser af spørgsmål. Har man ikke lige et hold arkæologistuderende ved hånden, kan man evt. spørge nærmeste universitet eller udgravning, om der er et par studerende, som har lyst til at komme forbi og fortælle.

Evaluering af praktikugen

Der er flere gode grund til, at lade eleverne evaluere praktikugen. For det første kan man se, hvilke aktiviteter der fungerer godt, og hvor der skal ændres eller strammes op. Man har også mulighed for at vurdere, om praktikanterne har lært noget om de ting, man selv synes er væsentlige ved arkæologi og museumsarbejde. For eleverne kan evalueringen give en refleksion over deres praktikvalg som arkæolog, og om de er kommet nærmere en afklaring af deres fremtidige studie- og karrierevalg. Hvis de ikke vil være arkæolog, er det også en vigtig erfaring, de kan bruge fremover.

Evalueringen er smart at lave i den sidste time om fredagen. Så kan man hurtigt skimme svarene og give holdet svar på eventuelle spørgsmål eller kritikpunkter. Desuden giver det mulighed for, at den enkelte praktikant kan få lov at sige, hvad de mener til resten af gruppen. Ved at lave evalueringen som slutning på ugen, frem for efter praktikken, sikrer man desuden, at svarprocenten bliver høj.

Jeg har valgt at lave evalueringen som et spørgeskema med 9 spørgsmål, der alle har 3-4 svarmuligheder (sæt X) og et bemærkningsfelt, hvor eleverne opfordres til at uddybe deres svar på ærlig vis. Selv når man tager i betragtning, at de fleste praktikanter er utrolig høflige, så er det her mellem linjerne, man får de bedste informationer om praktikantens oplevelse af forløbet.

Vil de så være arkæologer?

En væsentlig del af formålet med at komme i erhvervspraktik er at få afklaret, om det er noget man gerne vil arbejde med i fremtiden. Derfor handler sidste spørgsmål i evalueringen om dette, og der er i svarmulighederne åbnet op for, at man kan være i tvivl.

10 praktikanter (31%) vil gerne være arkæolog, 8 praktikanter (25%) vil ikke og 13 praktikanter (41%) er i tvivl svingende fra "nok ikke" til "måske". Endelig har 1 praktikant (3%) ikke svaret på spørgsmålet. Det er ofte dem, der inden praktikken skrev, at de drømte om at blive arkæologer, som i løbet af praktikken er blevet sikker på, at de vil uddanne sig til arkæolog. Blandt dem som svarer, at de ikke vil være arkæologer, er der flere, som er blevet afskrækket af det hårde arbejde og den

usikre jobsituation. Tvivlerne dækker over flere kategorier svingende fra ”jeg skal nok ikke være arkæolog” over ”måske” til ”jeg er helt blank”. Endelig er der også nogle i denne kategori, som indrømmer, at de ”bare havde lyst til at prøve det” – og det er der jo ikke noget galt i. Forhåbentlig har de også lært noget.

Konklusion

De seneste fire års erfaringer med at samle erhvervspraktikanterne i et hold har være en succes for alle parter, og det er derfor noget, som jeg kan anbefale andre museer at prøve.

For praktikanterne (og arkæologen) fungerer det sociale meget bedre, når de er del af et hold. Praktikanterne er ikke så generte, og det åbner op for, at de stiller flere spørgsmål omkring praktikken og faget.

For arkæologen (instruktøren) har det været tilfredsstillende at arbejde med et fast praktikforløb, hvor der er tænkt over, hvad man laver hvornår – og ikke mindst hvorfor man laver det. De relativt faste rammer sikre en god formidling, som understøtter formålet med erhvervspraktikken: at eleverne får afklaret deres uddannelses- og karrierevalg og får viden om jobmuligheder. Desuden sidder praktikforløbet efterhånden på rygmarven, hvorfor der ikke går ret meget tid til forberedelse. Det har også været befriende kun at have ansvaret for at undervise – med et helt hold er der nemlig ikke tid til at grave selv.

Endelig er det nemmere at bede andre, hvad enten det er frivillige detektorførere, konservatoren eller nogle universitetsstuderende, om at bidrage, når man står med et hold. Dermed lærer praktikanterne flere ting om arkæologi og museumsarbejde.

Hvis du ønsker at vide mere om, hvordan tingene er grebet an, hvordan evalueringen ser ud etc., så er du meget velkommen til at kontakte mig.

Litteratur

Dobat, Andres S. et. al. 2019
DIME – Digitale Metaldetektorfund
Den Danske Registreringsportal for Detektorfund
Arkæologisk Forum Nr. 39, s. 3-12.

Links

1. Danmarks Læringsportal
   https://emu.dk/grundskole
2. Uddannelse og job – Formål
   https://emu.dk/grundskole/uddannelse-og-job/formal
3. Uddannelse og job – Fagformål
   https://emu.dk/sites/default/files/2018-11/GSK.%20F%C3%A6lles%20M%C3%A5l.%20Uddannelse%20og%20job..pdf
4. Uddannelse og job – Fælles Mål
   https://emu.dk/grundskole/uddannelse-og-job/faelles-mal
5. Børne- og Undervisningsministeriet
   https://www.uvm.dk/vejledning-og-stoettemuligheder/vejledning/ungdomsuddannelse/erhvervspraktik-i-folkeskolen
6. Gør unge klogere på deres kommende arbejdsliv
   https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/adm/pdf19/nov/191115-goer-unge-klogere-virksomhedspjece.pdf
7. UddannelsesGuiden
   https://www.ug.dk/vejledning-og-forberedelse-til-valg-af-uddannelse-og-jobtema/erhvervspraktik-i-8-eller-9-klasse
8. Arbejdstilsynet
   https://at.dk/regler/at-vejledninger/arbejdsmiljoelovgivning-elever-erhvervspraktik-4-01-6/
9. Statens erstatningsordning
   https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/990
10. Erhvervspraktik
    https://museumns.dk/arkaeologi/erhvervspraktik/
11. I praktik som arkæolog 2020
    https://museumns.dk/wp-content/uploads/I-praktik-som-arkæolog-på-Museum-Nordsjælland-2020.pdf

Nr. 42
2020

Arkæologisk Forum

I Arkæologisk Forum er et fagligt tidsskrift der søger at sætte det arkæologiske fag ind i en større sammenhæng – både videnskabeligt og samfundsmæssigt. Her kan både arkæologisk faglige og fagpolitiske emner behandles og debatteres.

Skriv til Arkæologisk Forum:
Arkæologisk Forum modtager gerne bidrag. Kontakt redaktionen, og få råd og vink om indhold, læsere, formaliteter, deadlines m.v.

Fagfællebedømmelse:
Generelt bliver tekster i Arkæologisk Forum fagfællebedømt. Fagfællebedømte artikler er markeret med en stjerne (*) ved forfatternavnet.

Kontakt:
redaktion@archaeology.dk
www.archaeology.dk

© Forfatterne og Arkæologisk Forum.
Artikler, indlæg og billeder må ikke mangfoldig-gøres i nogen form uden skriftlig tilladelse fra redaktionen.

Redaktion:
Anna Beck (ansv. redaktør)
Jette Rostock
Mette Palm
Ole Thirup Kastholm
Signe Lützau Pedersen
Susanne Klausholm Dolleris
Kamilla Majland

Udgiver:
Foreningen af Fagarkæologer – FaF

Forsidebillede:
Erhvervspraktikanter afprøver drømmen.
© Museum Nordsjælland

Tryk og oplag:
Holbæk Museum trykker 250 stk.

Arkæologisk Forum udkommer:
Juni og december

Abonnement og løssalg private:
175,- kr. årligt (2 numre)
87,50 kr. pr. nummer

ISSN 1399-5545

Foreningen af
Fagarkæologer
faf@archaeology.dk
www.archaeology.dk